

Historische Kring Losser

Oet Dorp.....en Marke

Frans TWEEWIELERS
Rödel en Zn.

Gronausestraat 32-34
7581 CG LOSSER

Telefoon: 053-5382122 www.rodeltweewielers.nl

Georg W.Th. van Slageren
Belastingadviseur

Hogeweg 36
7582 CH Losser

tel. 053 - 538 28 50
georgvanslageren@hetnet.nl

Eten in 2 landen

Jie vork in Nederland vasthouden, maar je mes in Duitsland? Deze gezellige eetgelegenheden staat als een van de weinigen, zo niet als enige ter wereld, midden op een landgrens.

Rick's Vis & Vlees
Hoofdstraat 310
7586 AC Overdinkel
(grensovergang Overdinkel/Gronau)
telefoon 053-2315399

Dat is makkelijk scoren

- Sigaretten
- Sigaren
- Shag
- Rokersbenodigdheden
- Tijdschriften
- Kranten
- Wenskaarten
- Postzegels
- Staatsloten
- Lotto/Toto/Krasloten
- Fotoservice
- Beltegoed
- Snoep
- (Voetbal)tickets voor o.a. FC Twente

...even naar Primera

Primera Marcel
B. Leurinkstraat 5
7581 AR Losser
Tel: 053-5387251

Ook voor Kantoorartikelen en Pasfoto's...!!

DRANKENSPECIALIST
t Raedthuys
- SINDS 1968 -

St. Maartenstraat 59
7581 AK Losser
Tel. 053 - 538 65 83

brunna altijd actueel!

ALTIJD EEN PASSEND KADO; UW ADRES VOOR:

Boeken, tijdschriften, loterijen, sigaretten, wenskaarten en beltegoed

Diverse kadobonnen: VVV irischeques - boekenbonnen - bioscoopbonnen

postkantoor - ING servicepunt

Historische Kring Losser (HKL)

De Historische Kring Losser zet zich sinds haar oprichting in 1969 in voor het behoud van het cultuur-historische erfgoed van de gemeente Losser (vooral van de dorpen Losser, Overdinkel en Glane), het vastleggen van informatie in publicaties en andere (audiovisuele) media en het organiseren van lezingen en exposities. Hierdoor blijft de kennis van het verleden actueel en wordt toegankelijk gemaakt voor een breed publiek.

Bezoekadres: 't Lossers hoes, Raadhuisplein 1, Losser (zaal 1.25)

(Op maandag, dinsdag en woensdag van 09.00 tot 12.00 uur en op afspraak).

Correspondentieadres:

Veldkamp 54, 7586 GB Overdinkel

Email: secretaris@historischekringlosser.nl

Website: www.historischekringlosser.nl

Ledenadministratie:

Gerard ten Brake, Hogeweg 137, 7582 CC Losser
tel. 053 538 5479

Bankrekening t.n.v. Historische Kring Losser

IBAN: NL 35 RABO 0337 3080 98

BIC: RABONL2U

Bestuur

Voorzitter

Stefan Korf Lutterstraat 77 7581 RA Losser 06 1282 2443

Secretaris

Dick Grovenstein Veldkamp 54 7586 GB O'dinkel 06 1515 3058

Penningmeester

Gerrit Wolf Vosbultkamp 41 7586 GS O'dinkel 06 2252 7053

Andries Kuperus* Dr. L. de Bruijnstr. 12 7582 AA Losser 053 5383196

Jack Scholtens* Heidehof 54 7581 VJ Losser 053 5385756

André van der Veer Willibrordlaan 38 7581 DT Losser 06 33444933

*) Redactie van Oet Dorp en Marke

Thea Evers* Dr. Staringstraat 7 7582 BL Losser 053 5382613

Georg van Slageren* Hogeweg 36 7582 CH Losser 06 1136 7831

Oet Dorp en Marke Losser

Wordt aan het eind van elk kwartaal toegezonden aan de leden van de HKL.

De jaarcontributie bedraagt € 17,50 (bij postverzending € 21,50) per jaar.

Overname (geheel of gedeeltelijk) en publicatie van artikelen is alleen toegestaan met toestemming van de redactie en bronvermelding.

ISSN: 2666-4895 (Online versie)

Omslagfoto: 50 jaar lang (tot 2018) speelde de Unie van (oorspronkelijk alleen vrouwelijke) Vrijwilligers een belangrijke rol in de Losserse gemeenschap. Over die 50 jaar kunt u in deze aflevering meer lezen. Op de foto ziet u hoe vrijwilligers bewoners van het Zorgcentrum bij hun deelname aan de Avondvierdaagse in 1979 begeleiden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Van de redactie	3
Van het bestuur.....	3
Agenda	6
Schenkeningen	6
Feestdagen.....	7
Unie Van Vrijwilligers (UVV) in Losser	8
<i>Georg van Slageren en André van der Veer</i>	
Aardgas aan de Goormatenweg 1	23
<i>Gerard Snippert</i>	
Marke en Dorp Losser en de Napoleontische dienstplicht (1811 – 1813) ..	28
<i>Hennie Kok</i>	
Bijzondere bidprentjes	31
<i>Jack Scholtens en Thea Evers</i>	

Fotoverantwoording:

Tenzij anders vermeld zijn de foto's afkomstig uit het archief van de HKL (in-
kleuring door Andries Kuperus) .

Nieuwere foto's, tenzij anders vermeld, zijn gemaakt door Andries Kuperus.

VAN DE REDACTIE

Het artikel in [Oet Dorp en Marke 2022-3](#) 'Hoe het servies van de Joodse familie Zilversmit na 79 jaar weer in de familie kwam' en het daarop volgende artikel van Herman Haverkate in de [Twentsche courant Tubantia van 27 september](#), leverde reacties op waaruit blijkt, dat het lot van zo'n Joodse familie de mensen nog steeds raakt.

Zo vertelde een mevrouw uit Oldenzaal, dat haar moeder op 14-jarige leeftijd bij de Zilversmits 'in dienst was getreden' en hier haar hele leven (en ze was 100 jaar geworden) over gepraat had. 'En nu lees ik al die namen weer, die zij altijd noemde...' aldus deze dochter.

Een mevrouw van ruim 90 jaar vertelde hoe zij als tiener had meegemaakt dat de Joodse burens werden opgehaald. Zij mocht in alle haast iets uitzoeken als herinnering en nam een klein oud koffiemolentje, dat ze altijd al mooi vond en toen als een kostbaarheid bewaarde.

Later kreeg ze contact met een missionaris uit Brazilië. En laat hij nou in dat verre land familieleden kennen, die daar naartoe gevlucht waren. Dat koffiemolentje heeft ze toen aan die pater meegegeven en de Joodse familie in Brazilië bewaart het nu als een kostbaarheid.

Ook op het artikel '25 (+ 35) jaar aardgasvoorziening in Losser' kwam een reactie en wel van Gerard Snippert, van wie we al vaker artikelen gepubliceerd hebben. Hij laat zien, hoe die aansluiting bij zijn ouders aan de Goormatenweg tot stand kwam. Zie pag. 23.

VAN HET BESTUUR

Terugblik

Op dit moment hebben we alweer de wintertijd. De afgelopen tijd was het fijn om na de coronapandemie weer de nodige activiteiten te kunnen organiseren. Inmiddels hebben we alweer twee ledenavonden gehad, deelgenomen aan het [Bruegheliaans festijn](#) en hebben we op 7 september in Overdinkel de herdenking van Engelandvaarder en verzetsstrijder [Jo ter Laak](#) kunnen houden.

Op de derde ledenavond op 28 november, heeft Thea Evers een interessante presentatie gegeven over de Gemeentelijke Monumenten.

Onze vrijwilligers konden op 7 december elkaar ontmoeten in 't Trefhuus in Overdinkel. Het werd een gezellige avond waarop men eens nader met elkaar kennis kon maken.

Mutatie in het bestuur

Gerrit Wolf heeft te kennen gegeven om met ingang van 1 januari te stoppen als penningmeester. Binnenkort zullen we een nieuwe penningmeester presenteren.

Schuilhut

De HKL is bezig met de reconstructie van de [schuilplaats](#) uit de Tweede Wereldoorlog. Deze schuilhut bevond zich tegenover de Losser Hof aan de Oldenzaalstraat ter hoogte van Erve Punte.

Het bosperceel waarin de schuilhut zich bevindt is eigendom van Natuurmonumenten en zij gaan akkoord met de reconstructie. De reconstructie zal bestaan uit het met palen aangeven van de contouren van de schuilhut en het plaatsen van een informatiebord. De gemeente Losser heeft € 1.450 subsidie gegeven voor dit project. En van Goede Doelen Losser hebben we € 300 ontvangen.

Jumboboek 'Dorp en Marke Losser'

De HKL heeft op verzoek van Jumbo de Jong het tweede deel van Dorp en Marke Losser samengesteld. Het is net als de vorige uitgave, een uniek prachtig verzamel-, kijk-, en leesalbum geworden. Ook dit boek geeft een kijkje in de geschiedenis van Losser, Glane en Overdinkel.. De HKL heeft € 750 gedoneerd gekregen voor het samenstellen en schrijven van dit tweede deel.

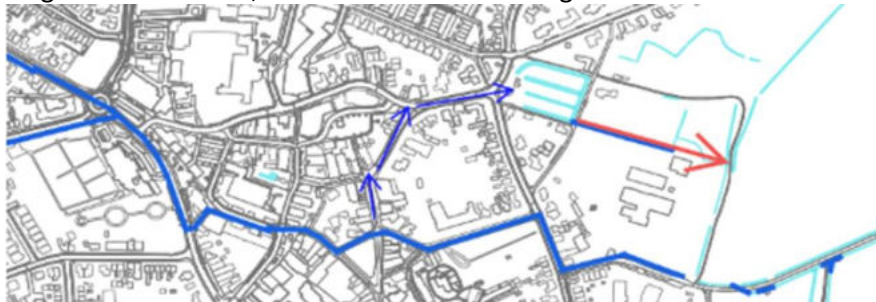
Van links naar rechts, Dick Grovenstein, André de Jong, Andries Kuperus en Miranda de Jong.

Beken & Bleken van Losser

De gemeente Losser heeft een projectplan in het kader van de Erfgoed Deal geschreven. De naam van dit project is 'Beken & Bleken van Losser. Hoe vroeger ons verder brengt'. De gemeente Losser heeft de HKL om input gevraagd voor dit project en wij hebben daar natuurlijk aan meegewerkt. Dit plan kreeg een positieve beoordeling en werd door Erfgoed Deal beloond met € 666.700. Tijdens het gelijknamige symposium, dat op 23 september voor genodigden is gehouden, werd naar de HKL ook veel dank uitgesproken.

Beken en Bleken van Losser volgt de loop van de Dorpsbeek vanuit dorp Losser naar de Dinkel. Ofwel de loop van de beek die van oudsher door Losser stroomde, maar ooit werd overkluisd. Uiteraard is één van de meest opvallende plekken de Dorpsbleek. In het buitengebied van Losser bevinden zich nog twee bleken die deel uitmaken van het plan: Smitkes Bleek, aan de Gildehauserweg, rechts achter het Struinpad en Ellermansbleek, aan de huidige weg naar Overdinkel, rechts voor de Dinkelbrug.

Loop van de Dorpsbeek door het centrum.

Het plan omvat verder de herinrichting van het parochiepark bij de H. Maria Geboortekerk, beekherstel, de aanleg van waterstromen (blauwe aders), een cultuurlandschap van gras/draslanden waardoor de Dinkel stroomt en een weiland met cultuurhistorische betekenis. Innovatief aan dit project is, dat een deel van het schone water van de rioolzuivering gebruikt wordt voor zowel verwarming van het nabijgelegen zwembad als voor het op peil houden van de Dorpsbleek.

Op de ledenavond van 24 oktober heeft Dick Grovenstein een presentatie gegeven over dit onderwerp, hetgeen tot een goede discussie leidde met de aanwezige HKL- leden.

Namens het bestuur, Stefan Korf.

AGENDA

De **Niejaarsvisite** wordt gehouden op maandag **9 januari** bij Grand Café Smit aan de Brinkstraat. Aanvang **20 uur**. Zoals al jaren traditie is, wordt u getrakteerd op boerenjong's en knieperkes.

Ook willen we, door middel van de welbekende quiz met plaatjes, uw kennis toetsen over Losser, Overdinkel en Glane. De winnaar zal een attentie mee naar huis mogen nemen.

Kortom, een gezellig samenzijn, waarbij we elkaar het beste kunnen wensen, met bekenden kunnen praten en nieuwe contacten kunnen leggen.

SCHENKINGEN

Van Norbert Diekmann uit Gronau ontvingen wij weer een boekje van de 'Förderkreis Alte Synagoge Epe e.V.'. De titel is "Ghetto Riga; das 'Auschwitz' für jüdische Menschen aus Epe und Umgebung".

Aan de andere kant van de grens, in Westfalen, werden de Joodse inwoners gedeporteerd naar het Juden-Ghetto in Riga, de hoofdstad van Letland. Daar wachtte hen een vreselijk lot.

Na de Tweede Wereldoorlog werd dit alles, uit de geschiedenis geschreven. Maar nu is er in Letland en Duitsland/Westfalen aandacht voor en is er een herdenkingsmonument opgericht. 'Gronau', in het herdenkingsmonument Rumbola in het bos van Riga-Bikernieki. Daar werden op 30 november en 8/9 december 1941, 25000 Letse Joden vermoord, die in het Ghetto leefden onder verschrikkelijke omstandigheden. Zij moesten plaats maken voor gedeporteerde Joden, o.m. uit Westfalen, die vervolgens ook weer werden vermoord in dat bos. Men gaat er van uit dat daar zo'n 38000 mensen zijn vermoord.

Van Lars Nijmeijer kregen wij een grootboek (administratief) van de Twentse Week Losser met daarin veel namen en bedragen, jaargang 1955 + 1956. Lars heeft deze gevonden in zijn net aangekochte woning aan de Kloppenstraat, op zolder achter het plafond.

De Twentse week was een initiatief van de Losserse winkeliers, waarin zij groot uitpakten met nostalgische geveltjes, optochten, een boerenbruiloft en voorstellingen in het openluchttheater, om zo de arbeiders in de vakantieweek naar Losser te lokken. Zie: [Oet Dorp en Marke 2020-2 pag. 7](#) en [Oet Dorp en Marke 2004-1 pag. 19](#).

FEESTDAGEN

De Hervormde pastorie, nu Raadhuisplein.

Het bestuur en de vrijwilligers van de
Historische Kring Losser wensen u:
Prettige Kerstdagen
en een gelukkig en gezond 2023

UNIE VAN VRIJWILLIGERS (UVV) IN LOSSER

Als historische 'club' houdt de HKL natuurlijk een archief bij van haar eigen activiteiten, maar het belangrijkste archief is ons Historisch Archief. In inmiddels ruim 100 dozen is een indrukwekkende hoeveelheid documentatie over meer dan 500 jaren Dorp en Marke Losser opgeslagen.

Daarnaast hebben we ook een 'afdeling' Gedeponeerde Archieven. In dat 'depot' bevinden zich (delen) van archieven van de IJclub Losser, Sportclub Glane, NCVB (Nederlandse Christelijke Vrouwen Bond) Losser, Postzegelclub Losser en Openbare Bibliotheek Losser. In 2021 is daar het archief van de in 2018 opgeheven afdeling Losser van de UVV bij gekomen. Het was een tamelijk uitgebreid archief dat door ons wel eerst is 'geschoond' voordat we het hebben 'gedeponeerd'.

Inleiding

Weet u wat de UVV is? Onze kennis bleef beperkt tot de betekenis van de afkorting, waarvan we dachten dat het nog steeds de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers was.

In 2005 vierde de landelijke UVV het 60-jarig bestaan. Dat gebeurde o.a. met de uitgave van een boekje dat als motto meekreeg 'UVV60; met een glimlach'. De redactie van het boekje bestond uit vier personen, waarvan drie dames en van die dames kwamen er twee uit Losser: Leny Wiggers-Baard en Attie de Waal-Pothoven.

Het boekje heeft - heel grappig - twee kanten. De achterkant van beide zit in het midden. Het illustreert de twee kanten van de UVV. De organisatie (landelijk, maar ook plaatselijk) zorgt voor de aansturing, werving, opleiding, training, inzet en begeleiding van vrijwilligers. Hiervoor bedenkt de organisatie een strategie, verzorgt ze de PR, bewaakt ze de eigen identiteit, werft ze projecten en regelt de financiën.

'De UVV-er, de individuele vrijwilliger, is een heel eigen verhaal', zo schrijft de redactie. Die is gemotiveerd en heeft tijd om iets in de zorg voor de medemens te doen. Dat is om te beginnen werk, ook al krijgt hij of zij daarvoor geen salaris. Maar het is meer dan werk. Het is iets betekenen voor elkaar, van belang zijn voor die ene individuele persoon die zorg nodig heeft, die niet zonder kan en voor wie de inzet van een vrijwilliger veel verschil maakt.

Beide kanten van de UVV, de organisatie en het individu, kunnen niet zonder elkaar.

Wij (werkgroep archiefbeheer van de HKL) vinden dat de vele oud-vrijwilligers het verdienen, dat de activiteiten van de UVV in Losser voor het nageslacht worden vastgelegd. Wij doen dat hierna voor een groot deel aan de hand van aangetroffen krantenberichten. Die krantenberichten omvatten niet tot in detail alle vijftig jaren dat de UVV in Losser actief was, insiders

zullen daarom misschien wel eens een activiteit of een naam missen. Wij hopen echter een beeld geschetst te hebben van een warme betrokken groep mensen, die vaak heel lang en met hart en ziel voor hun medemensen actief is geweest.

Vanaf de oprichting is aan het versterken van het contact tussen de vrijwilligers veel aandacht besteed. Hierboven een foto van de start van een fietstocht in 1975. Helemaal links staat Diny Keur en de dame in de rode jas is Coty van Reijswoud. Overige namen hebben wij niet kunnen achterhalen.

Algemeen

(Niet gedateerd krantenknipsel, waarschijnlijk uit de Nieuwe Dinkellander; vermoedelijk eind jaren zeventig)

De grondslag van de [Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers](#) werd gelegd in de jaren 1943/1944. Het initiatief kwam van dr. Jane de Jongh, maar ook dr. Marga Klompé was bij de oprichting betrokken. Eerder waren er al Plaatselijke Vrijwillige Hulpdiensten, die los van elkaar stonden en die zich in de loop van 1941 opgeheven hadden om niet door de bezetters lastig gevallen te worden. De in die lokale 'Diensten' actieve vrouwen hadden vaak onderling contact gehouden. In 1945 werden zowel bestaande als nieuwe groepen betrokken bij het, vanaf dat moment landelijke werk van de UVV. Het na-oorlogswerk ging over in vredeswerk en de Unie kreeg steeds meer bekendheid. In Losser was het mevrouw Van de Sandt, echtgenote van de burgemeester, die hoorde van deze landelijke stichting. Zij vond het zo'n goede en nuttige

instelling ('daar helpen waar de mens in moeilijkheden komt en niet door ambtelijke of maatschappelijke instellingen kan worden geholpen'), dat ze het initiatief nam tot de oprichting (op 10 mei 1968) van de UVV afdeling Losser.

In 1977 is de naam gewijzigd in Unie Van Vrijwilligers, aangezien ook mannelijke leden nu van harte welkom zijn. 'Eentje is er reeds bij', schrijft de krant.

In 1983 was de heer Biemold dus niet de eerste mannelijke vrijwilliger. Hier krijgt hij het UVV-insigne opgespeld door voorzitter mevrouw Gaastra. (Foto-archief Twente NL-OdzTFA_155263 – DPG Media).

De plaatselijke UVV verricht tal van vriendendiensten aan de gemeenschap zoals: het rondbrengen van maaltijden, het rondgaan met boeken in zieken- resp. verpleeghuizen, het verzorgen van uitstapjes, het gezellig bezighouden van bejaarden en verpleegpatiënten, enz. Voor de financiering van deze diensten krijgt de UVV subsidie van de gemeente en van het Zorgcentrum. Nieuwe vrijwilligers krijgen eerst een basiscursus van twee avonden. Dan volgt een kennismaking met diverse takken van dienstverlening. Daarna kan men z'n keus bepalen en vervolgens aan het werk gaan. Na enige tijd wordt dan de UVV speld uitgereikt. Alles is landelijk geregeld. Om de band onderling stevig te houden wordt elk jaar voor de vrijwilligers een uitstapje georganiseerd.

Uitreiking UVV-speld door mevrouw L. van Veen van de (overkoepelende) Overijsselse afdeling. Enkele namen die we hebben kunnen vinden: Helemaal links An Gaastra, derde van links achteraan Alie Wansing, drie plaatsen verder (achteraan) Mien Klooster, daarvoor (lichte jurk) Loes Klootwijk. Lisa Snip-pert krijgt de speld overhandigd en helemaal rechts Cock Schippers. Tussen hen in Puck van Bommel.

Zilveren Jubileum

(Nieuwe Dinkellander 12/5/93)

Met een drukbezochte receptie en een aansluitende feestavond voor de eigen leden vierde de plaatselijke afdeling van de UVV in café Schorfhaar het zilveren jubileum. Naast de huldiging van een aantal dames van het eerste uur, te weten A. van de Sandt, G. Oskamp, M. van Hazendonk, en adviseur B. ter Kuile, vormde de aanbidding van de UVV-jubileumkrant aan wethouder H. Schulten een van de hoogtepunten van de festiviteiten.

Het UVV-welfare werk begon in mei 1968 in het toenmalige bejaarden- en ziekenhuis. Nu 25 jaar later telt de afdeling, die in georganiseerd verband vrijwillig en onbetaald werk verricht, 114 actieve medewerkers. En 12 niet meer actieve medewerkers, de zogeheten senior-medewerkers.

‘De Losserse UVV is een moderne afdeling. Zij werkt met samenwerkings-overeenkomsten, waarin de plichten van beide partijen zijn vastgelegd. Deze overeenkomsten worden ook regelmatig getoetst aan de veranderende eisen en normen van de tijd’, vertelt penningmeester Th. Grote Punt-Schreur in 1993 aan de krant. Zij vormt dan met voorzitter R. Groen-Ariaans, secretaris R. Dikker-Heijne en de leden F. Homans-van Straaten en C. Scholten Linde-van Haaren het bestuur.

'Een vrijwilliger staat er met z'n hart'

(Losser Journaal 13/4/04)

Onder de sub-kop 'UVV Losser bewijst op tal van gebieden z'n bestaansrecht' gaf het toenmalige weekblad Losser Journaal op 13 april 2004 uitgebreid aandacht aan deze vrijwilligersorganisatie.

Met de jaarvergadering op maandag 29 maart 2004 was de UVV Afdeling Losser haar 36ste levensjaar ingegaan. Ruim 80 medewerkers toonden met hun aanwezigheid hun betrokkenheid bij de organisatie, waarvoor ze als vrijwilliger werkzaam zijn. En in die betrokkenheid ligt misschien wel juist de kracht van de UVV in Losser. Het is een grote groep mensen, die op vrijwillige basis tijd en energie steekt in het helpen van medemensen en zich hierin ook gesteund en gewaardeerd weet. Een bloemetje op z'n tijd, een gezellige avond, een luisterend oor wanneer dat gewenst is. Bij vrijwilligerswerk snijdt het mes aan twee kanten. 'Je doet iets voor een ander, maar het verrijkt ook je eigen leven', weet Nienke Koedam-de Boer. Een jaar eerder nam zij de voorzittershamer over van Norbert Konincks.

In 1989 was de UVV present bij de 'Manifestatie veilig en wel' ter gelegenheid van 10 jaar Vrouwenraad Losser. Op de foto Coty van Reijswoud en Ria Hilhorst.

Toen Nienke Koedam de voorzittershamer overnam wist zij uit eigen ervaring dat de UVV in Losser goed georganiseerd was. 'De afdeling staat ook landelijk

hoog aangeschreven. Het is een goed geoliede organisatie met een heel duidelijke structuur. Met mensen die veel voor elkaar over hebben. Er is een opvallend groot saamhorigheidsgevoel. En ik heb de indruk dat dat streekeigen is', zegt de geboren Amsterdamse die sinds 1991 in Losser woont. 'En natuurlijk is de aanwezigheid van een verzorgings- en verpleeghuis en ook de Losser Hof van invloed op het functioneren van onze UVV'.

De UVV is onder meer actief in:

VERPLEEGHUIS OLDENHOVE EN VERZORGINGSCENTRUM ST. MAARTENS-STEDE

(De Twentsche Courant Tubantia 2/4/04)

De vrijwilligers van de UVV zijn nauw betrokken bij projecten in het Verpleegcentrum Oldenhove en het verzorgingshuis St. Maartens-Stede. Het afgelopen jaar waren er 117 vrijwilligers werkzaam. Ook in het gebouw 'De Overkant' in Overdinkel zijn UVV-ers te vinden. Het aantal bedroeg 8 en omdat dat aan de krappe kant wordt gevonden zoekt men naarstig naar 'aanwas'.

Modeshow in de Vicaryzaal in 1977. Op de catwalk Alie Kruse-Kolk.

Door de verbouwing van de Vicaryzaal in het VVTO (Verpleeg- en Verzorgingshuizen Twente Oost) werd er het nodige gevergd van het improvisatietalent van de vrijwilligers van de Boekenwagen en de Open Eettafel. De verbouwing gaf wel de nodige ruimte aan twee nieuwe projecten, namelijk de

winkel en het gastheer- en gastvrouwschap. Voor beide projecten konden nieuwe vrijwilligers verwelkomd worden.

Overigens is het in 2004 opvallend dat zich steeds meer mannelijke vrijwilligers aanmelden. 'De UVV staat midden in de samenleving en wil daarvan een afspiegeling zijn'.

DE LOSSERHOF

(Losser Journaal 8/6/04)

De LosserHof is een leefgemeenschap van en voor mensen met een verstandelijke (en vaak ook lichamelijke) beperking. Op het terrein, even buiten de bebouwde kom van Losser, wonen ruim 250 mensen en bezoeken ook nog ongeveer 100 personen de dagopvang. In kleine projecten maken bewoners en bezoekers kaarsen en ansichtkaarten, wijn, papier, schilderijen en keramiek.

Vrijwilligers van de UVV zijn al 25 jaar actief binnen het project De LosserHof. De ervaring leert dat je als vrijwilliger op de Losserhof eerst een 'drempel' over moet, maar als je er eenmaal thuis bent is het een heel bijzondere, prettige en dankbare werkomgeving. Getuige de reacties van de UVV-vrijwilligers Lien de Boer, Suze Hofstedde, Annie Kalter, Coos Ruules, Ria Wigger, Marietje Zwijnenberg en Herma Tip. Zij geven leiding aan een handvaardigheids- en handwerkgroep, wandelen met bewoners, helpen in een kledingwinkel, zijn gastvrouw in een woongroep, helpen bij periodieke activiteiten zoals de Kerstmarkt, de Kermis, Zorg op maat, Palmpasen, de kunstmarkt, de modeshow, de zomerfestiviteiten, de maandelijkse disco etc, etc.

'De werkzaamheden zijn heel divers en dat betekent dat iedere vrijwilliger wel werkzaamheden kan vinden die bij hem of haar passen', zeggen de dames. 'De bewoners halen je zelf over de drempel. Je denkt dat ze door hun beperking ver van je af staan, maar dat is helemaal niet zo. Ze zijn juist heel spontaan. Eerlijk je wordt met open armen ontvangen. Fijn dat je er bent, zeggen ze dan en ze zijn enorm ontvankelijk voor gezelligheid. Ze zijn heel aardig, heel rechtstreeks en ongecompliceerd'.

De vrijwilligers van de UVV doen alles 'pro deo', krijgen geen geld voor hun werk. Ze investeren dus erg veel van zichzelf. 'Geld speelt geen rol, je krijgt zo veel terug. Die hartelijkheid, dat spontane reageren, die band met deze mensen. Dat moet je meemaken'.

'En je maakt zulke mooie dingen mee. Bijvoorbeeld de Kerstavond. Dat wil ik voor geen goud missen. Zo ontroerend', is de ervaring van een van de vrijwilligers. Heel blij zijn ze ook met de aandacht die ze ieder jaar van de Losser Hof krijgen, in de vorm van bijvoorbeeld een kerstpakket en een feestavond.

Vrijwilligers ervaren ook de jaarlijkse Adventstocht op de Losserhof als heel bijzonder. Bovenstaande foto is gemaakt in 2016.

AVONDVIERDAAGSE

(De Twentsche Courant Tubantia 2/4/04)

Avondvierdaagse 1979. Van het inschrijfgeld werd in dat jaar per deelnemer een kwartje bestemd voor de UVV, met name voor Tafeltje-dek-je. Het leverde maar liefst duizend gulden op. (Fotoarchief Twente/DPG).

Een andere activiteit waaraan de UVV een belangrijke bijdrage levert is de Losserse Avondvierdaagse. In het afgelopen jaar, in juni, konden 39 bewoners van het VVTO in hun rolstoel onder begeleiding van de vrijwilligers ge-

nieten van de wandelingen en de natuur in de omgeving van Losser. De alternatieve wandeldriedaagse werd in augustus gehouden en hiervoor bestond, mede dankzij het stralende zomerweer, een grote belangstelling. Het aantal varieerde van 51 tot 55 rolstoelers, tegen gemiddeld 30 in de voorgaande jaren.

(Binnen de UVV in Losser bestond lang de regel dat medewerkers die de leeftijd van 75 jaar hebben bereikt stoppen met hun actieve werk. Om de onderlinge contacten in stand te houden kunnen zij elkaar blijven ontmoeten bij de senioren van de UVV. Deze groep bestond in 2004 uit 32 personen, waarvan de oudste 98 jaar was. De leeftijdsgrens had een verzekeringstechnische oorzaak; later toen er een gemeentelijke vrijwilligersverzekering tot stand kwam, is de leeftijdsgrens losgelaten).

OUDERENWERK

(Losser Journaal 13/9/05 en 4/7/06)

Open Eettafel

In 2005 telt de UVV zo'n 150 medewerkers, die betrokken zijn bij diverse projecten. Zoals het project Open Eettafel. Geertje Eicks is projectleider en kan een beroep doen op 22 enthousiaste en betrokken medewerkers.

Het project is omstreeks 1995 opgestart omdat sommige bewoners in het verzorgingshuis te kennen gaven, dat ze moeite hadden met het 'alleen eten'. In het begin kwamen er zo'n 5 à 6 mensen 5 keer per week om samen te eten. De vrijwilligers zaten tussen hen in en aten gezellig mee.

Tien jaar na de start is dat heel anders geworden. Nu wordt er elke dag een beroep op de UVV gedaan, ook in het weekend. Ook de doelgroep is breder geworden en uitgebreid met 55-plussers uit het dorp. Gemiddeld gaat het om 35 'gasten', die steeds door 2 vrijwilligers bediend worden. De mensen kunnen kiezen uit verschillende menu's en sommigen hebben ook nog een dieet. 'Het is dus opletten geblazen. Je moet echt een goede conditie hebben, anders red je het niet, maar het is fijn om te doen' zegt vrijwilligster Nancy Lamers.

De Meezorg

De meezorg is bestemd voor bewoners van het woon- en zorgcentrum St. Maartens-Stede en de Leurinkshof, die op indicatie op de meezorg komen. Ze krijgen aanspraak en contact van mens tot mens en kunnen zeven dagen per week van 's morgens 9.00 uur tot 's avonds 18.00 uur naar de meezorg. Alle maaltijden gebruiken ze met elkaar in een gezellige huiskamer. Maximaal twaalf bewoners verblijven op de meezorg. In groepsverband leven de bewoners weer op. Riet Jogems is al vanaf het begin, nu acht jaar geleden, op de meezorg actief. 'Ik zit er voor de medemens' zegt ze gloedvol. 'Na

afloop ga ik zelf ook heel gelukkig naar huis'. Gerrie Lubach kent enkele bewoners nog van vroeger en praat graag met hen over die tijd. Alle dames ervaren dit vrijwilligerswerk als verrijkend door de leuke contacten met de bewoners, hun familie, het personeel en de collega vrijwilligers.

TAFELTJE DEKJE

(Nieuwe Dinkellander 4 en 11/2/98)

In de jaren vijftig bleek dat er bij ouderen veel behoefte was aan een maaltijdvoorziening. De UVV speelde in navolging van Engelse 'meals on wheels' in op die behoefte. In het jaar 1973 nam ook de Losserse UVV de maaltijdvoorziening ter hand. In dat jaar werden tegen een prijs van 2 gulden en 75 cent per maaltijd 597 maaltijden afgeleverd. Vijfentwintig jaar later is dat gegroeid tot 24.038 maaltijden, die per stuk 8 gulden kosten.

In het eerste jaar werden de maaltijden gratis geleverd door het toenmalige Dinkelziekenhuis. Daardoor was de UVV in staat verpakkingsmateriaal aan te schaffen, weet coördinator Cecile Scholten Linde. Thea Grote Punt, penningmeester en al 18 jaar bij het werk van de UVV betrokken herinnert zich dat de eerste maaltijden in een particulier kanariegeel Renaultje werden bezorgd. Daarna volgde een appelgroene. Lenie Wiggers was vanaf 1973 de coördinator. In 1978 nam Dinie Berenpas het stokje over en later Alie Wansing. Van 1991 tot 1996 gaf Ria Hilhorst leiding en nu in 1998 bij het 25 jarig jubileum is Cecile Scholten Linde de 'baas'.

Coty van Reijswoud, Ria Hilhorst en Alie Wansing voor de garage van Tafeltje-dek-je, met één van de busjes. (Fotoarchief Twente/DPG).

Veel is in 25 jaar maaltijdvoorziening veranderd. Tegenwoordig hebben de vrijwilligers de beschikking over 3 busjes en een personenauto voor het verre buitengebied. Door de toenemende vergrijzing en selfsupporting van ouderen steeg de behoefte aan maaltijdvoorziening explosief. Door voorzieningen als dagverzorging, dagopvang en dagbehandeling is de groei nu wat afgeremd. Sinds 1 januari 1997 is de coördinatie in handen van VTO (Verpleeg- en verzorgingshuis).

De viering van het 25 jarig jubileum in februari 1998 viel samen met het bezorgen van de 400 duizendste maaltijd. Veel lof en waardering was er tijdens de receptie in het restaurant van het VTO. 'Het was niet alleen het bezorgen van een warme maaltijd, waar de mensen naar uitkeken, maar het was ook het moment van contact dat mensen bij de bezorgers zochten'. Wethouder Schulte hield een korte toespraak, waarvan volgens hem de lengte omgekeerd evenredig was met de waardering die hij koesterde. 'De gemeente past enige bescheidenheid, het zijn voornamelijk de vrijwilligers die het doen'.

Ondanks alle lof en waardering valt nog geen zeven jaar later het doek voor de maaltijdvoorziening

Tafeltje-dek-je serveert de laatste maaltijden

(De Twentsche Courant Tubantia 25/8/05)

Het vertrouwde beeld van UVV bestelwagens en vrijwilligers gaat uit de Losserse straten verdwijnen. Na 33 jaar komt er een einde aan de maaltijdbezorging. Begin jaren zeventig werd er nog wat vreemd aangekeken tegen de bezorging van maaltijden aan huis. Zowel door de instanties als door de mensen. Men schaamde zich voor de burens die zouden kunnen denken, dat de kinderen zich niets aan de ouders gelegen lieten liggen door niet voor hen te koken. Bovendien zou het de eenzaamheid kunnen benadrukken.

De start van het project Tafeltje-dek-je was zeker niet gemakkelijk, maar door de jaren heen werd de maaltijdverstrekking een zeer gewaardeerd 'iets'. Op het hoogtepunt kwamen er maar liefst 120 maaltijden per dag uit de keuken van het Zorgcentrum. Die maaltijden werden door vrijwilligers bij mensen thuis in Losser, De Lutte, Overdinkel en Glane bezorgd. Tijden veranderen en de monopolypositie van de UVV op dit gebied is verdwenen. 'We zijn ingehaald door de commercie', zegt penningmeester Erica Kroese. Bovendien ging de keuken van het Zorgcentrum in Losser dicht. Sinds anderhalf jaar werden de maaltijden bereid door restaurant An 'n Labdiek, waardoor de keuzemogelijkheid sterk beperkt werd. Maar vooral door de concurrentie van commerciële partijen zag je het aantal cliënten zienderogen teruglopen.

Op het moment dat werd besloten om met dit werk te stoppen waren er nog maar 40 over.

In februari 1998 maakten Ria Hilhorst en Leny Wiggers ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van Tafeltje Dekje nog een mooi herinneringsboekje. In de Losserse gemeenschap was Tafeltje Dekje het project van de UVV waarmee letterlijk en figuurlijk het meest naar buiten werd getreden.

25 JAAR SOOS IN OVERDINKEL

(Losser Journaal 31/8/04)

‘Over politiek en geloof wordt niet gesproken: we houden het gewoon gezellig’

Iedere maandagmiddag is er in het Trefpunt in Overdinkel een Soos. UVV-ers verzorgen dan een ontspanningsmiddag voor vrouwen van 40 jaar en ouder. In een gezellige sfeer zijn de dames actief en vinden het leuk om elkaar te ontmoeten. De Soos bestaat al sinds 1979. Hoewel het niet in de eerste plaats om productie gaat, wordt er wel gewerkt. ‘Het is een handwerksoos. De producten die gemaakt worden, worden verkocht tijdens de jaarlijkse Kerstbazar’, vertelt ‘projectleidster’ Zr. Leokorda.

De opbrengst van de bazaar dient ter bestrijding van de onkosten die gemaakt worden. Buitenstaanders zijn altijd weer verrast als ze zien waartoe de dames in 40 middagen in staat zijn. Maar het sociale element staat voorop. Men organiseert daarnaast ook op algemene feestdagen bijeenkomsten met een puur gezelligheidskarakter, bijvoorbeeld met St. Nicolaas, Kerstmis, Carnaval, Pasen en met de Jaarafsluiting. En dat gebeurt in een prima onderlinge sfeer. Over politiek en geloof wordt niet gesproken: we houden het gewoon gezellig.

De UVV-vrijwilligers die bij toerbeurt aanwezig zijn tijdens de Soos, zijn naast Zr. Leokorda, Catrina Leeuw, Debbie Sijkkes, Riki Werger, Frieda Oude Lansink en Gerri Regtop. Wat vinden de dames leuk aan de Soos? ‘De mensen, de contacten. De maandagmiddag heeft voor ons absolute prioriteit, zo gezellig. Je staat daardoor midden in de gemeenschap. Leeftijd speelt geen rol, ook de ouderen zijn jong van hart’. De UVV-ers zijn het erover eens dat de onderlinge saamhorigheid geweldig is. Degenen die afwezig zijn worden gemist’. Keerzijde is dat het overlijden van een lid of een vrijwilliger enorm aangrijpt. In het voorbije jaar gebeurde dat drie keer en dat kwam hard aan in de groep. De vrijwilligers willen wel kwijt dat ze heel blij zijn met hun ‘baas’, Zr. Leokorda. ‘Zij is ons opperhoofd en houdt de grote lijnen in de gaten en springt links en rechts in. Onvermoeibaar. Het helpt absoluut niet, wanneer wij zeggen dat ze het nu zo langzamerhand wat kalmer aan moet doen’.

Vrijwilligerswerk staat of valt met goede leiding, die zelf ook de handen uit de mouwen wil steken. 'En die leiding en support krijgen we ook vanuit de UVV. Wat een goede organisatie. Die vangt veel op van wat er door bezuinigingen links en rechts verloren gaat'.

Toen de UVV afdeling Losser werd opgeheven en dacht dat dit ook het eind van de handwerksoos in Overdinkel zou betekenen, 'pikte' Leokorda dat niet: 'We gaan gewoon door', zei ze en zo geschiedde. En zo ook kon Riet Vos voor 'Overdinkel is met ons', het door Felix Nijland in 2019 geschreven boek over de zusters in Overdinkel, nog een mooie foto maken van Zuster Leokorda met 'haar' handwerksoos.

Het einde van de afdeling Losser van de UVV

In het eerder genoemde jubileumboekje (60 jaar UVV) wordt ook aandacht besteed aan maatschappelijke veranderingen die invloed hebben op het werk van de UVV. Het is een ingewikkeld proces, te ingewikkeld en teveel omvattend om hier helemaal te beschrijven. Eén voorbeeld hebben we al gezien bij het beëindigen van de werkzaamheden van Tafeltje Dekje in 2005. De 'concurrentie' van commerciële partijen werd te groot. Ook de vergrijzing is een belangrijke rol gaan spelen. Er vallen wel vrijwilligers af door het bereiken van een leeftijdsgrens, maar er komen nauwelijks jongere mensen bij, die over genoeg vrije tijd en lust beschikken om zich in te zetten voor dit soort (vaak erg verantwoordelijke) vrijwilligerswerk.

Ruim tien jaar later begint dit probleem ook voor de Losserse afdeling van UVV nijpend te worden. In het Jaarverslag 2017 schrijft voorzitter Nienke

Koedam dat na jaren van zoeken naar nieuwe bestuursleden helaas geconstateerd moet worden, dat die zoektocht niet is geslaagd en dat het jaarverslag 2017 het laatste zal zijn van de afdeling Losser. Het huidige bestuur is 'over de datum' en gaat niet meer door met haar werkzaamheden.

Voor de vrijwilligers gaat er qua werk niet zoveel veranderen. Alle actieve medewerkers kunnen zonder problemen doorgaan als persoonlijk vrijwilliger bij Maartens-Stede, Oldenhove en de Tiekerhook. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers op de Losserhof.

En zo komt er in 2018, precies 50 jaar na de oprichting een eind aan de UVV afdeling Losser.

Wergroep archiefbeheer van de HKL
(Georg van Slageren en André van der Veer)

Met dank aan Nienke Koedam en Thea Grote Punt voor het 'meelezen'.

Bronnen:

- ❖ De in de tekst vermelde krantenartikelen;
- ❖ Het boekje dat is uitgegeven t.g.v. het 60 jarig jubileum van de landelijke organisatie;
- ❖ Het bij de HKL gedeponeerde archief van de UVV Losser;
- ❖ Een fotoalbum over de jaren 1968 - 1982, dat is gemaakt door mevrouw J.G. Gaastra-Steensma (voorzitter van 1976 tot 1985) en aan de HKL geschonken werd;
- ❖ Zes ringbanden met foto's die wij voor ons archief ontvingen van Thea Grote Punt (oud-penningmeester);
- ❖ Tenzij anders vermeld zijn de bij dit artikel geplaatste foto's afkomstig uit het archief van de UVV of van de HKL.

Zie de speciale pagina in [Oet Dorp en Marke wiki](#) Unie van Vrijwilligers.

Op basis van de historie...

met het oog op de toekomst

Langenkamp 9 - Losser - 053 538 3777 - www.poppinghaus.nl

AARDGAS AAN DE GOORMATENWEG 1

In Oet Dorp en Marke 2022-3 werd aandacht besteed aan de opbouw van het aardgasnet in de gemeente Losser. Volgens dat artikel waren er eind 1976 nog maar 70 percelen die nog geen aansluiting op het aardgasnet hadden. Bij die percelen hoort ongetwijfeld ook de woning aan de Goormatenweg 1 in Overdinkel. Die woning werd door een bijzondere samenloop van omstandigheden pas begin jaren tachtig op het aardgasnet aangesloten. In dit artikel vertelt Gerard Snippert hoe dat zo is gekomen.

Woning Goormatenweg 1, Overdinkel

Ik onderhield in deze kwestie destijds namens de bewoners (mijn ouders) het contact met de gemeente en verbaas mij er nu eigenlijk nog steeds over hoe dit zo heeft kunnen lopen. Bij de afwegingen toen, moet ook bedacht worden dat de bewoners er slechts als huurders (en niet als eigenaar van de woning) baat bij hadden, dat het huis op het aardgas zou worden aangesloten. De bedragen waren destijds natuurlijk in guldens. Ik heb ze voor de herkenbaarheid omgerekend naar Euro's.

Toen het aardgasnetwerk in de gemeente Losser in de jaren zestig van de vorige eeuw werd uitgerold werden eerst de zogenoemde rendabele gebieden aangesloten. Aangezien de woning aan de Goormatenweg 1 in Overdinkel in het buitengebied ligt is te begrijpen dat deze woning in die eerste ronde daar nog niet bij hoorde. Maar in één van de volgende rondes waren de onrendabele aansluitingen in het buitengebied dan toch aan de beurt. Eind 1969 begonnen de graafwerkzaamheden aan de Goormatenweg vanaf Overdinkel richting Zoekerschool.

De graafploeg was al flink gevorderd en de bewoners aan de Goormatenweg 1 verheugden zich op de op handende zijnde aansluiting. Maar nadat bij de Zoekerschool de aansluitingen waren gerealiseerd, verdween de graafploeg om niet meer terug te keren. Hadden ze de woning aan de Goormatenweg 1 over het hoofd gezien? Dat zou best kunnen. Het huis lag ten slotte toch enkele honderden meters verwijderd van de Zoekerschool en lag niet direct aan de doorgaande openbare weg.

Navraag bij de gemeente bracht in eerste instantie geen duidelijkheid. De enigszins verbaasde ambtenaar had geen antwoord. Het beleid was er immers toch op gericht om alle woningen in het buitengebied aan te sluiten. Waarom dan die ene woning niet? Maar in tweede instantie kwam er toch een verklaring. Gesteld werd dat alle aanwonenden aan de Goormatenweg, door de gemeente gevraagd waren, of zij voor een vast bedrag aangesloten wilden worden op het aardgasnet. Dat bedrag was bedoeld als bijdrage in de onrendabele aansluitingen. En van de Goormatenweg 1 was geen antwoord ontvangen. Maar als zo'n vraag niet bij de bewoners komt, kan er ook geen antwoord worden gegeven. Kennelijk was het niet bij het ambtelijk apparaat opgekomen dat er geen afwijzend antwoord was gekomen, maar ook geen bevestiging.

Hoe kon dit gebeuren? Was dat veroorzaakt door een administratieve dwaling van het gemeentelijk apparaat of door een dwalende postbode? En waarom was er dan niet bijgehouden wie nog niet had gereageerd? Het is altijd een raadsel gebleven. Maar de gemeente stelde zich vervolgens op het formele standpunt, dat de bewoners hun beurt voorbij hadden laten gaan. Aansluiting kon alleen nog verkregen worden op volledige eigen kosten. Mondeling overleg leverde verder niets op. De gemeente bleef onvermurwbaar.

In een uiterste poging om toch nog aangesloten te worden werd er in november 1969 een schriftelijk verzoek ingediend om'onder dezelfde voorwaarden zoals die voorheen klaarblijkelijk golden voor alle andere aanwonenden aan de Goormatenweg' een aansluiting te krijgen. Maar dat mocht niet baten. Er kwam op 18 december 1969 een formele ambtelijke reactie waarin werd gesteld dat.....'bij de kredietaanvraag voor de gasvoorziening van de Strootsweg en de Goormatenweg het perceel Goormatenweg 1 niet was opgenomen, omdat daarvoor geen aanvraag om aansluiting was binnengekomen'. Nogal logisch als bij de inventarisatie door de gemeente de vraag niet bij de bewoners terecht komt, om welke reden dan ook, en de wil om de fout die door het toegepaste inventarisatie proces was ontstaan te repareren er niet is.

Ook al werd het als zeer onrechtvaardig ervaren, de bewoners legden zich neer bij de weigering van de gemeente om, al was het maar uit coulance, toch tegen redelijke voorwaarden alsnog tot aansluiting te komen. Maar een aansluiting volledig voor rekening van de bewoners was onbetaalbaar en dus bleef alles vooralsnog bij het oude.

Maar ruim 10 jaar later, zo eind jaren zeventig begon het verwarmen op kolen en het slepen met butagasflessen voor de bewoners toch belastend te worden.

De steenkolen, die nodig waren als er geen gas beschikbaar was, werden in Losser vaak geleverd door de firma Nijkerken. Hier ziet u Jan Nijkerken achter het stuur en vader Gerrit die de kolen overlaadt.

De leeftijd ging nu zo langzamerhand toch tellen. De sluimerende wens om een aansluiting op het aardgasnet te verkrijgen ontwaakte weer. In een gesprek met de wethouder energiebedrijven van de gemeente Losser (energie was toen nog een gemeentelijke aangelegenheid) bleek nu wel de bereidheid om mee te werken aan een oplossing, al verliep het vervolg nogal chaotisch.

Want in opvolgende brieven van de gemeente werden om onbegrijpelijke redenen telkens andere bedragen genoemd, waardoor de gemeente zich kennelijk zelf genooddaakt voelde om in een volgende brief te stellen ...'dat het bedrag in de brief van 23 augustus 1979 het juiste bedrag was'....

Maar helaas ging deze soap daarna toch weer onverminderd verder. In die brief van 23 augustus ondertekend door de wethouder, ging het in totaal om (gulden omgerekend naar euro's) ca. € 1.575,- waarvan ca. € 675 voor rekening van de bewoners zou komen als zij de graafwerkzaamheden voor eigen rekening zouden uitvoeren. Maar feitelijk kwam het erop neer dat zij nog

steeds de volledige aansluitkosten op hun bord kregen. Daarbij moet ook beacht worden dat het modale maandloon op dat moment op rond € 380,- lag.

In een daaropvolgende brief van de bewoners, in september 1979, gericht aan burgemeester en wethouders werd de situatie nog eens uitgelegd, met daarbij de vraag om.... 'in redelijkheid met in achtneming van de voorgeschiedenis niet de totale aansluitkosten in rekening te willen brengen bij de bewoners van de Goormatenweg 1'....

De reactie van de gemeente daarop was verrassend. De eigen bijdrage was nu van € 675,- naar € 870,- opgehoogd. De totale kosten werden nu op ca. € 2.400,- geraamd, terwijl dat 2 maand daarvoor nog maar € 1.575,- was. Het bijzondere was vervolgens dat de gemeente naar de bewoners aan de Goormatenweg geen verklaring had voor deze gewijzigde bedragen.

Na hernieuwd overleg met het energiebedrijf werd de gevraagde bijdrage van de bewoners, van ca. € 870,- teruggebracht tot ca. € 200,-. Hoe dit bedrag nu weer tot stand was gekomen bleef een raadsel, maar het deed er ook niet meer toe. De nu gevraagde eigen bijdrage was alleszins redelijk, waar akkoord mee werd gegaan.

De graafwerkzaamheden over een lengte van ruim 200 meter werden volgens afspraak vervolgens door de bewoners zelf uitgevoerd. Met een vertraging van ruim 10 jaar werd begin jaren tachtig dan toch eindelijk de lang gewenste aansluiting op het aardgasnet verkregen.

Gerard Snippert

Naschrift

Wij hebben ons best gedaan om een foto te vinden van een man of een jongen in Losser met een gasfles op de fiets. Zo'n foto was helaas niet te vinden. Wel vonden wij op internet een dergelijke foto uit een derdewereldachtige omgeving.

Daar gebeuren soms ook dingen die wij niet voor mogelijk zouden houden. In die categorie past o.i. ook bovenstaand verhaal.

(De redactie)

BENDY.
adviseurs en bekleeders van
vloeren, wanden en ramen

T - 053 538 1598

RESTAURANT
DIJK 59

RESTAURANT | FEESTEN & PARTIJEN | EVENTS
DIJK59.NL

BEELD & GELUID - WASSEN - KOELING - INBOUW - ETC.
OOK VOOR AL UW REPARATIES. SNEL EN VAKKUNDIG
ZONDER VOORRIJKSTEM

Tel: 053 4315022
Oudenzaalsestraat 101
7511 DZ - Enschede
info@brilmanelektro.nl
electroworld.nl

Tel: 053 5381033
Kerkstraat 1B
7581 AB - Losser
losser@brilmanelektro.nl

Mooi voor elkaar

Sfeermaker
COMPANY INTERIEURBOUW

KEUKENS | WANDKASTEN | INLOOPKASTEN | BALIES | BARREN

NIJVERHEIDSTRAAT 10A | 7581 PV LOSSER
T +31 0016 51 323 773 | WWW.SFEERMAKERCOMPANY.NL

Lossers Voetcomfort

Schoenreparatie
Pedicure
Podotherapie
Orthopedie
Wandelschoenen

Raadhuisstraat 20, 7581AA Losser
053 538 1290
Wij hebben altijd de koffie voor u klaar staan !

PLUS geeft meer

PLUS Bellers
Overdinkel
Hoofdstraat 163
T. 053 - 538 37 57

www.plussupermarkt.nl

MARKE EN DORP LOSSER EN DE NAPOLEONTISCHE DIENSTPLICHT (1811 – 1813)

een overzicht

De inlijving van het Koninkrijk Holland (1806-1809) bij Frankrijk in 1810 had grote gevolgen voor de samenleving. Het meest indrukwekkend was de invoering van de dienstplicht, een gebeurtenis die onbekend was in streken als Twente. Elk stadje, marke en dorp werd erdoor geraakt. Zo ook Losser. Het was een samenleving die in 1795 in totaal 202 families en 985 inwoners telde. De textiel was de allesoverheersende economische sector; 120 families verdienden er mee hun brood. De landbouw was de tweede sector. Hierin waren 58 families werkzaam. De overige 58 waren middenstanders. Er waren in 1800 in totaal 349 koeien en 129 kalveren verdeeld over 202 gezinnen met een maximum van 10 koeien en 4 kalveren bij boer Gerrit Mulderink. In 1809 waren er van de 1093 inwoners 878 katholiek, 194 hervormd en 21 joods.

In die Losserse samenleving werden in de periode 1811 tot 1813 in totaal 38 personen gekeurd voor mogelijke opname in het leger of bij de marine. In totaal werd in diezelfde periode 17,3% van de Losserse families geconfronteerd met de keuring van één of meerdere van hun zonen.

Militaire keuring

Tijdens die keuring werd, zoals hierboven te zien is, de lengte gemeten en de conditie vastgesteld. Van die lengten zijn er 21 bekend. Het gemiddelde is 170 centimeter, de grootste lengte is 182 de kleinste 153. In totaal werden er 7 jongelieden afgekeurd. De oorzaken waren atrofie (één keer), lengte (één maal); gezwollen (één maal), bochel (één maal), hernia (één maal) en

onbekend (twee maal). Degenen die een openbare functie bekleedden, of die theologie studeerden of die voor een bepaalde datum getrouwd waren, waren vrijgesteld van militaire dienst. Dat laatste was ook het geval met [Jan Hendrik Luierink](#) geboren 1792. Hij studeerde theologie maar huwde in 1821 met [Euphemia Susanna Mulderink](#).

De Franse overheid bepaalde hoeveel nieuwe soldaten ze per jaar nodig hadden. Dat werd per gemeente vastgesteld. Degenen die een hoger lot getrokken hadden dan het vereiste aantal werden in de wachtrij gezet. Dat waren er in totaal elf. Helemaal achterin die wachtrij kwamen dienstplichtigen die sociale verplichtingen hadden, zoals de oudste van weeskinderen, zorg voor een oude vader, of als oudste voor de moeder, die weduwe was geworden en tenslotte wanneer er al een broer in dienst was. In Losser waren dat er drie. Gerrit Jan Bloemen had al zijn broer Lucas in dienst. Lucas was vervanger en overleefde helaas de dienstdienst niet¹. [Gradus Roberink](#)² was de oudste van een aantal wezen. De dienstplichtige [Joannes Smienk](#) was de enige kostwinner. Hij was de zoon van Gerhardus Smienk en daardoor geheel vrijgesteld.

Veertien jongelieden moesten in dienst, geen enkele voor de marine, allen naar het leger. [Herman Schouwink](#) dook onder en liet zich niet arresteren, hij was wever van beroep. Zeven van die overige dertien overleefden hun dienstdienst niet. Allereerst [Johannes Hendrikus Schiltkamp](#). Op weg naar het depot in Abbeville overleed hij in het hospitaal van Breda.

[Hendrikus Oolderink](#), geboren in 1790, was opgenomen in het 33ste Regiment Lichte Infanterie. Hij deserteerde op 9 juni 1812 in de buurt van Minden in Oost-Westfalen. Sindsdien is niets meer van hem vernomen. Min of meer hetzelfde kan gezegd worden van de twee jaar jongere [Gerardus ter Glane](#). Hij diende in hetzelfde regiment, deserteerde en is niet meer thuisgekomen. [Jan Hendrik Elferink](#) zou bij het Nederlandse lokale regiment in dienst treden. Hij kwam zich echter niet melden. Een jaar later op 21 juni 1813 werd hij gearresteerd. Sindsdien ontbreekt elk spoor.

Dramatisch was het overlijden van twee broers. [Lucas Bloemen](#) was als vervanger in dienst getreden van het 33ste Regiment en bij Smolensk om het leven gekomen. Ook zijn broer [Hermanus](#) was vervanger en sinds hij van het 18de Regiment Infanterie werd overgeplaatst is hij verdwenen. Dat laatste was ook het geval met [Gerrit Jan Nijland](#), geboren op 17 januari 1791. Hij kwam niet opdagen bij de keuring en verdween van de aardbodem.

¹ Vondelen van, A. en Hennie Kok, 'Lucas Bloemen' in: [Oet Dorp En Marke Historische Kring Losser 2015-2, 8-14](#).

² Kok, Hennie, 'Hoe de jonge Gradus Roberink de Fransen te kijk zette' in: Twente Genealogisch Kwartaalblad van de Nederlandsche Vereniging Afdeling Twente 25e jaargang 2009 nr.2, 71-79.

De slag bij Smolensk in 1812, geschilderd in 1839 door Jean Charles Langlois.

Er waren zes dienstplichtigen die behouden terugkeerden. [Jan Bekkers alias Op de Bekke](#), geboren in 1790 en [Gerardus Johannes Sondag](#), geboren 1791 werden opgenomen in de Nationale Garde. [Gradus Mulderink](#) en [Bernardus Wierink](#), beiden geboren in 1791, kwamen in het 123ste Regiment Infanterie terecht. Ze waren in 1813 betrokken bij vele veldslagen in Duitsland. Nadat ze veilig waren thuisgekomen moest Bernardus zich melden bij de Nederlandse Cavalerie. Hij deserteerde en mocht daardoor in 1821 niet trouwen in Nederland. Hij deed het wel in Bentheim.

[Jan Walhof](#) (1790 – 1859) en [Hermanus ten Bos \(1791 -1868\)](#) werden beiden cavalier in het 14de Regiment Dragons. Jan deserteerde op 24 april 1813 succesvol in Saarbrücken.

Tot de val van Napoleon in 1814 zouden vele tienduizenden Nederlandse mannen verplicht dienen in het Franse leger. Waaronder dus ook deze Twentenaren.

Hennie Kok

Foto Bidprentje

[Geertruida Johanna van Helvoort-Bartelink \(i174786\)](#)

Zie [Oet Dorp en Marke 2010-3](#) voor een uitgebreid artikel over C.J.A. van Helvoort : De Tragiek van een Burgemeester in oorlogstijd

**Geertruida Johanna
van Helvoort-Bartelink**
weduwe van
Cornelis Johannes Antonius van Helvoort
Geboren in Losser op 25 juni 1915.
Overleden in Geldrop op 13 december 2006.

Truus kwam uit een gezin van zeven kinderen. Toen ze tien jaar oud was, overleed haar moeder. Dit was voor het gezin een groot verlies en bracht ingrijpende veranderingen met zich mee.

Als jong meisje is Truus gaan 'dienen' bij de toenmalige burgemeester van Losser, de heer Van Helvoort. Ze ging met de familie mee toen zij naar Heeze verhuisden. Zij is gebleven tot ook de heer Van Helvoort overleed.

Kort voor zijn overlijden is hij met haar getrouwd. Zijn overlijden bracht een grote verandering in haar leven. Gewend aan een leidende figuur in haar nabijheid, moest ze nu zelf de touwtjes in handen nemen. Dat was voor haar niet gemakkelijk. De rest van haar leven voelde ze zich altijd de mindere van anderen, dit omdat ze, zoals ze zelf zei, 'nooit geleerd had'. Het gevolg van dit alles was dat het wereldje waarbinnen ze zich veilig voelde erg klein werd.

Veel contacten verwaterden, maar andere bloeiden op, zodat ze zich nooit echt alleen hoefde te voelen.

Het vertrouwde huis aan de Julianalaan verlaten voor een seniorenbungalow. Daar heeft ze nog verschillende jaren kunnen wonen, zeker ook dankzij de goede zorgen van haar bureu.

Toen zich steeds meer ouderdomsproblemen openbaarden, werd haar aangeraden te verhuizen naar het Nicasiushuis in Heeze. Hier voelde ze zich vaak eenzaam en bleek ook dat ze haar gedachten niet meer goed kon ordenen. Haar lichamelijke gesteldheid liet steeds meer te wensen over, ze had veel hulp nodig.

Verbetering bleef uit, haar geestelijke vermogens werden slechter en een overstap naar verpleeghuis 'De Akert' te Geldrop was noodzakelijk. Daar heeft ze nog enkele jaren gewoond, liefdevol geholpen door de verzorgers.

Uiteindelijk ging het niet meer: Truus was op.

Zij, die Truus gekend hebben, zullen zich haar herinneren als een vrouw die tot haar dood slechts één taak kende:

DIENSTBAAR ZIJN.

Wij willen de familie Karsmakers hartelijk danken voor alle liefde en aandacht die zij altijd voor Truus hebben gehad.

Wij danken u voor uw belangstelling en medeleven.

De familie

C.J.A. van Helvoort, (1883-1967), was burgemeester van Losser van 1919-1944. In 1926 publiceerde hij 'Losser voorheen en thans', het eerste boek over de plaatselijke geschiedenis. In 1981 verscheen het 2e deel, dat zijn weduwe op deze foto in ontvangst neemt, geflankeerd door burgemeester W.M.A. Peters, Anne-Marie Oude Nijhuis-Poorthuis en Gerard Rosink.

In 1996 liet de HKL een fotomechanische herdruk verschijnen van het eerste boek en kwam mevrouw Van Helvoort weer naar Losser, om bij Hotel Smit het eerste exemplaar in ontvangst te nemen uit handen van voorzitter Thea Evers. Eind jaren tachtig, had de HKL al een bijzondere schenking van haar ontvangen: een doos met ruim 200 glasplaten, waarop de burgemeester Dorp Losser en het buitengebied had vastgelegd. En vervolgens schonk zij ook een aantal manuscripten en ander archiefmateriaal.

't Bakhuys
Losser
 Langenkamp 2, Losser

Gesponsord door

Rabobank

SLAGERIJ HOGEBRINK
 sinds 1933 een vertrouwd adres
 Gronausestraat 104 - tel. 053-5381266

**'T TREF
 HUUS**
 Prins Hendrikstraat 1, Overdinkel
 Tel. 053-536 1850

welkoop

- De winkel voor tuin en dier
- Deskundig advies
- Dichtbij en vertrouwd
- Altijd vriendelijke en behulpzame medewerkers

Welkom bij Welkoop!
 Bijz voor meer informatie op www.welkoop.nl

Grand Cafe Smit
 1810
 café - restaurant - slagerij
 Losser, Brinksstraat 34-36, tel. 053 5361205
 e-mail: info@grandcafesmit.nl

LOSSER Leusinkweg 1
 053 - 5360777

KUNSTGEBIT LATEN MAKEN IN LOSSER?

Varwijk zit om de hoek!

- > Makkelijk bereikbaar
- > Gratis parkeren voor de deur
- > Vlak aan de rondweg, tegenover Toyota Peterman

- > op 7 min. afstand van De Lutte
- > op 8 min. afstand van Beuningen
- > op 15 min. afstand van Losser

Het adres voor kunstgebit, klikgebit, reparaties en opvullen. **Altijd gratis advies!**

Oldenzaal Zandbreeweg 14, 0541 - 523444 | Enschede Emmastraat 201, 053 - 4303021 | www.tpp-varwijk.nl

Al weer meer dan 30 jaar aan de 'Labdiëk'

DRUKKERIJ JANSSEN

Gronausestraat 28
7581 CG Losser
Tel. 053 - 538 80 90

info@drukkerij-jansen.nl
www.drukkerij-jansen.nl